

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 13.11.2023

§ 107

Seitsemän uuden luonnonsuojelualan perustaminen

4469/11.01.02.01/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Luonnonsuojeluvälvoija Aatu Heiskanen p. 050 559 4053

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelualan perustamisen edellytyksenä on, että ELY-keskus hyväksyy sen METSO-ohjelma-alueeksi, jolle se myöntää 145 174 € suuruisen korvauksen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki maanomistajaosapuolena ja alueen hallinnoijana hyväksyy Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) esityksen Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon pysyvän luonnonsuojelualan perustamisesta (liite 1) ehtojen ja korvausesityksen mukaisesti. Lisäksi kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki maanomistajana jättää ELY-keskukselle rauhoitushakemukset, mitkä koskevat kuuden luonnonsuojelualan perustamista luonnonsuojelulain 43 ja 47 §:n mukaisesti. Liitteenä olevat rauhoitushakemukset koskevat kuuden luonnonsuojelualan perustamista, jotka ovat: Komolankallio, Haapalanmäki, Ritamäen luonnonsuojelualan laajennus, Mukkulan saaret, Sietikka ja Villähteen lehto (liite 2).

Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelun perustamisen edellytyksenä on, että ELY-keskus hyväksyy sen METSO-ohjelma-alueeksi, jolle se myöntää 145 174 € suuruisen korvauksen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 30.10.2023

§ 351

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mäkinen Mika

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki maanomistajaosapuolena ja alueen hallinnoijana hyväksyy Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) esityksen Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon pysyvän luonnonsuojelun perustamisesta (liite 1) ehtojen ja korvausesityksen mukaisesti. Lisäksi kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki maanomistajana jättää ELY-keskukselle rauhoitushakemukset, mitkä koskevat kuuden luonnonsuojelun perustamista luonnonsuojelulain 43 ja 47 §:n mukaisesti. Liitteenä olevat rauhoitushakemukset koskevat kuuden luonnonsuojelun perustamista, jotka ovat: Komolankallio, Haapalanmäki, Ritamäen luonnonsuojelun laajennus, Mukkulan saaret, Sietikka ja Villähteen lehto (liite 2).”

Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelun perustamisen

edellytyksenä on, että ELY-keskus hyväksyy sen METSO-ohjelma-alueeksi, jolle se myöntää 145 174 € suuruisen korvauksen.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 18.10.2023

§ 98

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki maanomistajaosapuolena ja alueen hallinnoijana hyväksyy Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) esityksen Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon pysyvän luonnonsuojelun alueen perustamisesta (liite 1) ehtojen ja korvausesityksen mukaisesti. Lisäksi kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki maanomistajana jättää ELY-keskukselle rauhoitushakemukset, mitkä koskevat kuuden luonnonsuojelun alueen perustamista luonnonsuojelulain 43 ja 47 §:n mukaisesti. Liitteenä olevat rauhoitushakemukset koskevat kuuden luonnonsuojelun alueen perustamista, jotka ovat: Komolankallio, Haapalanmäki, Ritamäen luonnonsuojelun alueen laajennus, Mukkulan saaret, Sietikka ja Villähteen lehto (liite 2).”

Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelun alueen perustamisen

edellytyksenä on, että ELY-keskus hyväksyy sen METSO-ohjelma-alueeksi, jolle se myöntää 145 174 € suuruisen korvauksen.

Perusteluosa

Taustaa

Luonnonsuojelulain mukaan kunnan tehtävänä on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua alueellaan.

Lahden kaupungin ympäristöohjelman (KH 18.6.2018 § 178) tavoitteena on, että rauhoitettujen alueiden osuus kaupungin kokonaispinta-alasta on 5 %. Tavoite on myös kirjattu toimenpiteeksi Lahden kestävän energian ja ilmastonmuutoksen toimenpidesuunnitelmaan vuodelle 2030.

Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) valmistelussa on yhteistyössä kaupunkiympäristön eri vastualueiden kanssa kartoitettu mahdollisia luonnonsuojelualueita kaupungin omistamilta alueilta 5 % tavoitteen saavuttamiseksi.

Kaupungin alueella olevat luonnonsuojelullisesti merkittävät alueet on kartoitettu. Tämän pohjalta päätöksentekoon on tulossa luonnonsuojeluohjelma.

Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon rauhoitettavaksi esitetyt alueet ovat Hollolan kunnan alueella ja ne liittyvät olemassa olevaan Kintterön suojelualueeseen. Alueet ovat Lahden kaupungin ja Hollolan kunnan yhteisomistuksessa, mutta Lahden kaupungin hallinnoimia.

Valmistelu

Hollolan kunta ja Lahden kaupunki ovat tiedustelleet ELY-keskukselta mahdollisuutta Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelun alueen perustamiseen osana METSO-ohjelmaa.

Hämeen ELY-keskuksen edustaja on tutustunut alueeseen talven 2023 aikana ja todennut sen soveltuvan luonnonsuojelualueeksi osana METSO-ohjelmaa. Perustettavaksi esitetyn luonnonsuojelualan puusto on arvioitu pääosin ELY-keskuksen tilaamien ja Metsänterä Oy:n toimittamien xml-puustotietojen perusteella. Kohde täyttää koko alaltaan vähintään METSO-ohjelman II-luokan valintakriteerit.

Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään tarkemmin alueen suojelutavoitteet sekä keinot näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Hämeen ELY-keskus on 7.9.2023 vahvistanut hoito- ja käyttösuunnitelman ja hyväksynyt sen käyttöön otettavaksi.

Muut kuusi esitettyä aluetta on jo yleiskaavassa varattu luonnonsuojelualueiksi SL-merkinnällä. Näiden osalta ei ole mahdollista saada METSO-korvauksia. Luonnonsuojelualueiden rajaukset ja rauhoitusmääräykset on laadittu yhteistyössä kaupunkiympäristön palvelualueen sisällä.

Kintterönsuo ja Hakalaukunsuo

ELY-keskuksen esittämän Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon luonnonsuojelualan kiinteistötunnus on 98-447-1-108. Suojeltavan alueen pinta-ala on 43,7 hehtaaria, ja se hyväksytään kokonaisuudessaan METSO-ohjelmaan. Uusi perustettava luonnonsuojeluala rajautuu aikaisemmin perustettuihin luonnonsuojelualueisiin: Kintterön luonnonsuojeluala (2018) ja Kintterönsuon aarnimetsä Hollolassa (1990).

Kintterönsuo ja Hakalaukunsuo ovat luonnonoloiltaan monimuotoisuudelle merkittävää kangasmetsää ja suoympäristöä. Kintterönsuota on ojitettu, mutta sen ennallistamiseksi on laadittu toimenpideohjeita hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Messilä-Tiirismaan osayleiskaavassa Hakalaukunsuo välittömine reunametsineen on merkinnällä SL varattu luonnonsuojelulailla perustettavaksi luonnonsuojelualueeksi. Laajemmalti Hakalaukunsuon reunametsät ja Kintterönsuon palsta ovat merkinnällä VL ulkoilua ja virkistystä varten varattua aluetta, joka toimii myös ekologista verkostoa palvelevana viheryhteytenä.

Komolankallio

Rauhoitettavaksi haettava Komolankallio on Lahden kaupungin maaomistuksessa. Kohteen kiinteistötunnus on 398-406-11-150 ja sen pinta-ala on 1,93 hehtaaria. Yleiskaavassa 2030 (Y-203, 2.12.2022) kohteella on suojeluvaraus (SL-20).

Komolankallion kallioalue on osa laajempaa luontokokonaisuutta, johon kuuluu mm. pähkinäpensaslehtoja. Alueen uhanalaisia ja huomionarvoisia lajeja ovat ketoneilikka, ahokissankäpälä, nurmilaukka, pähkinäpensas ja kullero. Kohteessa on tunnistettu uhanalainen luontotyyppi: keskiravinteinen avoin laakea kallio.

Rauhoituksella on tarkoitus laajentaa suojeltua aluetta vastaamaan yleiskaavan rajausta ja arvokkaan luontotyypin esiintymisaluetta. Rauhoituksella turvataan arvokkaan kalliokasvillisuuden suojelua.

Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Ketokasvillisuutta uhkaa heinittyminen. Hoitotoimiksi on todettu sopivan niitto ja lammaslaidunnus.

Komolankallio on Hämeen perinnemaisemaselvityksessä (2000) paikallisesti arvokas kohde ja myös kaupungin luontotietojärjestelmään rajattu LUMO-kohde. Kallio on ilmeisesti rautakautinen asuinpaikka.

Haapalanmäki

Rauhoitettavaksi haettava Haapalanmäki on Lahden kaupungin maa-alueella. Kohteen kiinteistötunnukset ovat 398-410-1-81 ja 398-410-1-77. Rajatun alueen pinta-ala on 8,4 hehtaaria. Asemakaavassa (22.12.2016) kohteen länsiosa on VL/s -aluetta. Itäpuoli on asemakaavassa (4.5.1964) luonnontilassa säilytettävää puistoaluetta (PL). Yleiskaavassa 2030 (Y-203) alueelle on osoitettu suojeluvaraus (SL-3).

Haapalanmäki on vanhapuustoinen ja kuusivaltainen sekametsärinne. Rinne on kuivaa ja tuoretta lehtoa, mikä kuusten lisäksi koostuu koivuista ja haavoista sekä yksittäisistä jalopuista. Lahopuuta on paikoittain runsaasti. Maapohjan kasvillisuus on edustavaa (mm. lehtoimikkä ja lehto-orvokki). Kohteen lehtotyypit ovat uhanalaisia ja alue on liito-oravan elinympäristöä. Rinteen läpi kulkee Lehmusreittiin kuuluva polku. Haapalanmäki on kaupungin LUMO-kohde. Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma.

Ritamäen luonnonsuojelualueen laajennus

Rauhoitettavaksi haettava Ritamäen luonnonsuojelualueen laajennusosa koskee Lahden kaupungin omistamaa maa-aluetta. Sen kiinteistötunnus on 398-410-1-81 ja pinta-ala 5 hehtaaria. Asemakaavassa (25.2.1965) kohteen länsiosa on R-aluetta (retkeily- ja loma-alue), itäosa on asemakaavassa (4.5.1964) PL-aluetta (luonnontilainen puistoalue). Yleiskaavassa 2030 (Y-203, 2.12.2022) alueella on suojeluvaraus (SL-4).

Kyseessä on lehtoympäristö, missä uhanalaisina ja huomionarvoisina lajeina on todettu liito-orava, valkoselkätikka, kokonaisuutena arvokas lehtometsien linnusto, lehto-orvokki, pähkinäpensas ja metsälehmus. Ympäristön luontotyypit, tuoreet runsasravinteiset lehdot ja kosteat runsasravinteiset lehdot, ovat uhanalaisia.

Rauhoituksella on tarkoitus suojella arvokas lehtoalue sekä säilyttää sen linnustolliset arvot. Kohde täydentää Mukkulan arvokasta, Lahden oloissa omaleimaista suojelualueverkostoa. Luonnonsuojelualuerajaus on Ritamäen lehtometsän LUMO-kohteen mukainen.

Mukkulan saaret

Rauhoitettavaksi haettava Mukkulan saarien kohde on Lahden kaupungin omistamalla maa- ja vesialueella. Kohteen kiinteistötunnus on 398-410-1-83. Maa- ja vesialueen yhteispinta-ala on 15,2 hehtaaria. Yleiskaavassa 2030 (Y-203, 2.12.2022) alueella on suojeluvaraus (SL-35).

Järviluontoa edustavassa ympäristössä on todettu arvokas linnusto, johon kuuluu mm. äärimmäisen uhanalainen punasotka, haapana, selkälokki, harmaalokki, meriharakka ja kottarainen. Rauhoituksella on tarkoitus suojella arvokasta selkävesilinnustoa ja rakentamattomia saaria. Rauhoituksella taataan myös maisema-arvojen säilymistä.

Lintujen pesinnän turvaamiseksi maihinnousukieltoa haetaan saariin pesimäajaksi (1.4.-31.7.). Saariin laaditaan järjestyssäännöt, mitkä kieltävät leiriytymisen. Vesialueella liikkumista tai kalastamista ei rajoiteta. Harvasaarella on Lahden Polttimo Oy:n vedenottamo, jonka ylläpito ja mahdolliset huoltotoimenpiteet otetaan huomioon rauhoitusmääräyksissä.

Sietikka

Rauhoitettavaksi haettava Sietikka on Lahden kaupungin maaomistuksessa. Sen kiinteistötunnus on 398-404-1-983 ja pinta-ala 22 hehtaaria. Lahden länsiosien osayleiskaavassa (2017) Sietikka on osoitettu luonnonsuojelualueeksi. Yleiskaavassa 2030 (Y-203, 2.12.2022) kohde on luonnonsuojelualue (SL-11).

Salpausselän metsiä ja harjumuodostumia edustava Sietikan ympäristö käsittää Sietikka-harjulammen, joka on silmälläpidettävä luontotyyppi. Lammen pohjoispuolella oleva isovarpuräme on luontotyyppinä vaarantunut. Sietikka-lampi on vesilain mukaan säilytettävä pienvesi. Kohteen huomionarvoisia harjukasvilajeja ovat mm. häränsilmä ja mäkiluste.

Rauhoituksella on tarkoitus suojella arvokasta harjuluontoa ja uhanalaisia luontotyyppejä. Rauhoituksella toteutetaan osayleiskaavan suojeluvaraus. Sietikka-lampi ja sen pohjoispuolinen räme kuuluvat kaupungin LUMO-kohteisiin. Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma.

Villähteen lehto

Rauhoitettavaksi haettava Villähteen lehto on Lahden kaupungin maaomistuksessa. Sen kiinteistötunnus on 532-411-6-555 ja pinta-ala 3,73 hehtaaria. Asemakaavassa (28.11.1996) koko alue on lähivirkistysaluetta, jonka hoidossa tulee ottaa huomioon luonnonsuojelulliset näkökohdat (VL/s-1). Itäosaan on merkitty venevalkama-alue (lv). Yleiskaavassa 2030 (Y-203, 2.12.2023) kohde on luonnonsuojelualue (SL-14).

Ympäristöltään lehtoja ja tulvametsiä edustava Villähteen lehto on liito-oravan elinympäristöä, ja siellä on arvokas linnusto, mihin kuuluu mm. valkoselkätikka. Todetut luontotyypit, keskiravinteiset lehdot, lehtokorvet ja lähteiköt, ovat uhanalaisia.

Rauhoituksella on tarkoitus säilyttää kohde valkoselkätikalle ja liito-oravalle sopivana. Samalla turvataan uhanalaisten luontotyyppien säilymistä.

Alue on mukana valkoselkätikan elinympäristön hoitokohteissa (Hämeen ELY-keskus). Nykyiset venepaikat huomioidaan. Kymijärven rannan yhteisalue (vesijättö) on jätetty haettavan ls-alueen rajausehdotuksen ulkopuolelle.

Korvaus

Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon suojelualueen kokonaispuusto on arvioidusti n. 10 100 m³ ja bruttoarvoltaan n. 466 000 euroa.

Korvauksena alueen rauhoittamisesta ELY-keskus maksaa 145 174 euron suuruisen osittaiskorvauksen rauhoitusmääräysten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä. Korvaus maksetaan ympäristöministeriön antaman valtuutuksen jälkeen, mitä ELY-keskus pyytää, kun kaupunki on ensin hyväksynyt luonnonsuojelualueen perustamisesityksen.

Osittaiskorvaus kunnille voi olla enintään 50 % alueen käyvästä metsätalousarvosta. Kuten yksityistenkin maiden osalta, korvausta alentaa ns. kokonaisarvon korjaus. Kokonaisarvon korjaukseen vaikuttaa mm. kohteen metsänhoidon taso, välitön hoidon tarve, puuston vikaisuudet sekä korjuukelpoisuus. Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon osalta kokonaisarvonkorjaus on 18 %.

Kunnilla korvaussummaa alentaa myös alueen muun käyttötarkoituksen aiheuttamat tappiot mahdolliseen metsätalouden tuloon. Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon alueella virkistyskäytön on arvioitu aiheuttavan 8 %-yksikön menetykset metsätaloudelle. Lisäksi Hakalaukunsuon yleiskaavan SL-merkinnästä aiheutuu metsätaloudelle 4 %-yksikön kustannusvaikutus.

$465\,898\text{ €} - 83\,861,70\text{ € (kokonaisarvonkorjaus 18 \%)} = 382\,036\text{ €}$

$382\,036\text{ €} * 0,38 = 145\,173,68\text{ €}$, eli 38 % täydestä metsätalouden tulosta

ELY-keskus esittää maksettavaksi Lahden kaupungille 4/10-omistusosuutta vastaavasti 58 070 euroa. Koska Lahti hallinnoi perustettavaksi esitetyn Kintterönsuon ja Hakalaukunsuon aluetta, suojelukorvaukset kuuluvat kokonaisuudessaan Lahden kaupungille hallintasopimuksen (kv 16.12.1996) mukaisesti. Hollola ohjaa osuutensa suojelukorvauksista (87 104 €) Lahdelle siinä vaiheessa, kun ELY-keskus lähettää kunnalle sähköisen tilitietolomakkeen korvauksen maksamista varten. Lahti toimittaa tarvittavat tilitiedot maksun ohjautumista varten Hollolan kunnalle. Maksun ohjautuminen Lahden ja Hollolan hallintasopimuksen mukaisesti ei vaadi merkintöjä ELY-keskuksen suojelun alueen perustamisen asiakirjoihin.

Rauhoituskorvauksena saatava 145 174 euroa esitetään tilitettäväksi Kaupunkiympäristön Kaupunkisuunnittelun vastuualueen kaupungin maaomaisuuden korvausten tilille (72 587 euroa) ja Rakennus- ja ympäristövalvonnan metsätoimen yksikölle (72 587 euroa) korvaukseksi metsätaloudellisista menetyksistä. Suojelusta maksettavat korvaukset ovat aina verovapaata tuloa.

Kustannukset

Uusien luonnonsuojelun alueiden perustamisen kustannusarvio on noin 15 000 €. Summa ei sisällä kaupungin oman työn osuutta.

Kustannusarvioon sisältyvät:

hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen x 3 (5 000 € x 3 = 15 000 €).

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote valmistelijalle ja Helmiselle, Hämeen ELY-keskus,
taloussuunnittelu